

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon
Lossi plats 1a,
15165,
Tallinn
E-post: erjk@riigikogu.ee

03.09.2025

AVALDUS

26.08.2025 tutvustas Rahandusministeerium värsket rahandusprognoosi, kus leiti, et ülelaekumist Eesti vabariigi 2025. Aasta riigieelarvesse on oodata kuni 800 miljonit eurot. Jooksva 2025.aasta 19.oktoobril toimuvad kohalike volikogude valimised. Aktiivne valimiste periood on 2025 aasta kohalike volikogude valimistel alates 20.august 2025, kui saab hakata esitama kandidaate valdade ja linnade volukogude valimisteks.

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised olid aktiivses valimisperioodis, kui antud teatega välja tuldi. Kui tavapäraselt ei olekski see midagi erakorralist, kuna prognoosid tulevadki teatud aegade tagant ja neid avaldatakse järjepidevusega, siis seekord on ajastus küsitav. Seekord aga otsusas Vabariigi valitsus jätta kevadel, aprillis avaldatud prognoosi paremad uudised just valitsuserakondade vaatest augustikuuks. See paistab aga teadlik valimistesse sekuumisenä.

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjoni 02.09.2025 avalikul istungil selgus, et ehkki valitsus avalikustas äsja (26.08.2025), et riigieelarve positsioon paraneb prognoosi kohaselt aasta jooksul 800 miljoni euro võrra, siis tegelikult oli see suures osas teada juba kevadel ning aprillis avaldatud prognoosiga võrreldes on lisandunud ainult 200 miljonit. "Kevadega, aprillis riigi käsutuses oleva informatsiooniga võrreldes on riigieelarve defitsiit vähenenud mitte 800 miljoni, vaid ainult 200 miljoni euro võrra," tõdes komisjoni esimees Urmas Reinsalu (Isamaa). Temaga nõustus ka rahanduskomisjoni esimees, reformierakondlane Annely Akkermann: "Kevadprognoos oli juba algsest 2025. aasta eelarve aluseks olevast 2024 suvisest majandusprognoosist 600 miljoni euro võrra parem."

Sellega on tõestatud, et koalitsioonierakonna esindaja tunnistas, et aprillis olid valitsuserakondade esindajad eelarve paranemisest teadlikud. Peale seda hakkasid valitsuses olevate erakondade Reformierakonna ja erakond Eesti200 ministrid ja poliitikud rääkima meedias avalikult väidetava ülejäägi, 800 miljoni kulutamisest. Kuluuriministrist reformierakondlane lubas kultuuritöötajate palgatõusu, haridusminister erakonnast Eesti200 lubas õpetajatele palgatõusu ja siseminister erakonnast Eesti200 nii päästjate kui politseinike palgatõusu.

Mööname, et õpetajate, kultuuritöötajate, päästjate ja politseimike palgatõus on vägagi vajalik. Kuid vabaerakondlasena olen mures tehtavate lubaduste ajastuses. Samuti rääkisid avalikkuses kahe valitsuserakonna esindajad automaksu ja tulumaksutõusu ära jätmisest, mis puudutab otseselt kõiki valijaid.

Vabariigi valitsuse poolt antavate lubadustega sekkutakse otseselt kohalikesse valimistesse ja kasutatakse ära oma positsiooni valijatelt hääle saamiseks. Kaudselt võib seda mõista isegi hääle ostmisena.

Vabaerakond Aru Pähe esimehena palun teil uurida, kas vabariigi valitsuse erakonnad Reformierakond ja erakond Eesti200 on oma tegevusega moonutanud poliitilist konkurentsi. Juhime tähelepanu, et samad erakonnad osalevad ka kohalikel valimistel. Juba on väljas plakatid, kus on peal erakonna logo ja palgatõusu ja maksude alandamise või ära jätmise lubadused. Selline tegevus on aga vastuolus võrdsete võimalustega valimistel ja annab võimaluse avalikke vahendeid kasutada endale parema positsiooni saavutamiseks omavalitsuste valimistel.

Kõik erakonnad ja valimisliidud peavad saama valimistel osaleda võrdsetel alustel ja valimised peavad olema kõikide jaoks õiglasel. Vabariigi valitsuses esindatud erakondade poolt vahetult enne kohalikke valimisi konkreetsele sihtgrupile lubaduste admine ja nende kandmine oma erakondade plakatitele, saab tõlgendada põhiseaduse mõistes kõikide teiste erakondade, valimisliitude ja üksikkandidaatide ebavõrdse kohtlemisena. Valitsuserakonnad saavad niigi riigieelarvest kampaaniaks vahendeid, kuid antud situatsioonis kasutavad Reformierakond ja Eesti 200 riigieelarvelisi vahendeid sisuliselt kampaania tegemiseks.

Sellest tulenevalt palun ma Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjonil algsatada Reformierakonna ja erakond Eesti200 suhtes haldusmenetlus erakonnaseaduse § 12¹ p 3 alusel, ja välja selgitada, kas tegu on Reformierakonna ja erakond Eesti200 poolt avalike vahendite kasutamise keelu rikkumisega oma valimiskampaanias ning keelatud annetuse vastuvõtmisega. Ja selle tuvastamisel nõudma vastavalt erakonnaseaduse § 12⁴p2 alusel tuvastatud kuni 800 miljonit eurot kokku kandma mõlemal erakonnal viivitamatult riigieelarvesse.

Lugupidamisega

Märt Meesak

/allkirjastatud digitaalselt/

Vabaerakond Aru Pähe esimees

e-post: mart.meesak@vabaerakond.ee, tel: +372 56616199

Vt: [Rahandusministeeriumi prognoos](#)